

І. М. Лесік, канд. екон. наук, доцент
Миколаївський національний аграрний університет

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

В умовах глобалізації ефективного функціонування аграрного сектору економіки відбувається під впливом жорсткої конкуренції, що визначає напрям стратегічних завдань орієнтованих на підвищення конкурентоспроможності, через нарощування наукового, технічного і технологічного потенціалу країни.

Глобалізаційні трансформації, що лежать в основі розвитку сучасних економік, наочно демонструють наявний потенціал країн-лідерів з розвинутою економікою та готовністю країн, що розвиваються його нарощувати, через залучення інвестицій, стимулювання інновацій, підвищення рівня компетентності, завоювання лідерства у своєму сегменті.

Країни що розвиваються, інтегруючись у світовий економічний простір можуть наростити темпи виробництва у 2-3 рази вищі ніж розвинуті країни світу (табл.1).

Таблиця 1.

Динаміка світового обсягу виробничої діяльності (реальний ВВП)

Показник	Річна зміна, %						
	Роки				Прогноз		
	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2023 р.
Світова економіка	3,6	3,5	3,2	3,8	3,9	3,9	3,7
Розвинені економіки	2,1	2,3	1,7	2,3	2,5	2,2	1,5
Нові країни та країни, що розвиваються	4,7	4,3	4,4	4,8	4,9	5,1	5,0

Джерело: побудовано з використанням [1]

Припущення щодо прогнозованих темпів росту показника ВВП за даними Міжнародного валютного фонду може бути невиправданим, у контексті відсутності якісних змін на шляху реалізації економічної моделі розвитку.

Невідворотність трансформацій в економіці України, притаманних країнам з перехідною економікою, перетворює їх на закономірності (рис. 1).

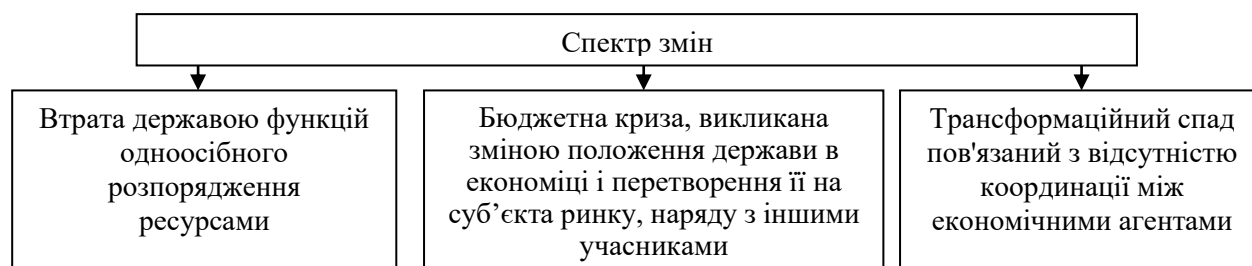


Рис. 1 – Основні закономірності перехідної економіки

Джерело: побудовано з даними [2]

Так, Україна, як і інші країни пострадянського простору, в результаті розпаду командно-адміністративної і відсутності ринкового механізму регулювання економіки опинилась у кризовому становищі зумовленому об'єктивними законами нерівномірності та циклічності економічного розвитку.

Сучасна українська модель побудована на пережитках планової економіки є варіантом олігархічного устрою господарства, який, не став фундаментом для «українського дива». За цієї моделі істотно гальмується потенціал, зростання конкуренції. Держава все більше віддаляється від рівня світових лідерів. Контролюючи найбільш прибуткові галузі, олігархи не зацікавлені у міжгалузевому русі капіталу та структурних змінах, оскільки нарощування статків відбувається через канали політичної ренти за допомогою впливу на державні інституції та зрощування з ними. Головною рисою олігархічної економіки є домінування корупції у тісних відносинах між економічною й адміністративно-політичною «елітами». При цьому населення країни відсторонене від приватизації, також не задіяний іноземний капітал [3].

Аграрний сектор економіки України сьогодні потерпає від реформ. Програма підтримки закупівлі сільськогосподарської техніки українського виробництва, натомість, щоб створити передумови на ринку машинобудування сучасної вітчизняної техніки, яка за ефективністю не поступалась би закордонній, спонукає до придбання іноземних аналогів, які втрачають у полі на 15-20% менше зібраної продукції. Найбільшою з проблем залишається земельна реформа, реалізація якої передбачала інвентаризацію землі задля усунення розбіжностей картографічної та фактичної наявності. Незважаючи на значні невідповідності Держземкадастру урядом активно лобіюється зняття мораторію на обіг землі сільськогосподарського призначення, оскільки на балансі держави сьогодні знаходиться близько 50,0% (18,5 млн га) усієї орної землі в Україні, яка може стати об'єктом продажу. Іншою половиною земельного масиву володіють великі латифундії, які намагаються заволодіти землею із значним строком оренди. А водночас олігархами активно лобіюються законопроекти про емфітевзис (довготривала оренда з правом застави і продажу орендних прав) [4].

З огляду на вищезазначене можна стверджувати, що ефективного усунення дестабілізуючих факторів в аграрному секторі економіки можна досягти тільки через одночасне реформування інституційної, податкової та адміністративної системи.

Підвищення ефективності ставить перед державою ряд завдань орієнтованих на інституційні перетворення, реалізація яких здійснить трансформацію відносин власності і механізмів господарювання, нівелює диспаритет цін між виробниками та переробною промисловістю, забезпечить конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств.

Для України питання трансформації означає мобілізацію, яка дозволить вийти на нові позиції у глобальному конкурентному середовищі.

Трансформація аграрного сектору – це якісне перетворення певної моделі або певного стану, будь-якої галузі на новий лад, якого вимагають в певний проміжок часу ринкові внутрішні та міжнародні умови аграрного сектору [5].

Вплив глобалізації у господарюванні вимагає від України запровадження ряду першочергових завдань, реалізація яких якісно змінить умови розвитку аграрного сектору та економіки в цілому. Демоніполізація державного сектору, інституціональна ринкова трансформація ефективного функціонування всіх суб'єктів господарювання і розвиток інститутів ринку, утвердження прав економічної поведінки суб'єктів підприємництва в ринкових умовах та ліквідація правил, притаманних адміністративно-командній системі. Залучення інвесторів до створення національних виробництв і сфер послуг з високим рівнем доданої вартості, здатних стати лідерами або центрами на світовому ринку. Реформування з відділенням бізнесу від політики, жорсткий контроль та запобігання проявам корупції, гарантування безпеки вітчизняним товаровиробникам і підприємцям. Все ці заходи сприятимуть покращенню інвестиційного клімату, підвищенню рівня добробуту громадян, конкурентоспроможності товарів і послуг, забезпечить привабливість країни та гідне місце серед лідерів світової економіки.

Список використаних джерел

1. International Monetary Fund. 2018. World Economic Outlook: Cyclical Upswing, Structural Change. Washington, DC, April. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : IMF World Economic Outlook, April 2018: Cyclical Upswing, Structural Change, April 17, 2018.
2. Федоренко В. Г. Політична економія: підруч. / В. Г. Федоренко. – 2-ге вид. – К. : Алерта, 2015. – 487 с.
3. Куриляк В. Є. Вплив глобалізації на економічний розвиток України / В. Є. Куриляк, Є. В. Савельєв // Економіка України. – 2012. № 9. – С. 57-69.
4. Скоцик В. Головний латифундист України гальмує аграрну реформу [Електронний ресурс]: LB.UA. – Режим доступу : https://lb.ua/blog/vitaliy_skotsyk/361296_golovniy_latifundist_ukraini.html.
5. Карташова О. Г. Трансформація аграрного сектору національної економіки / О. Г. Карташова, Ю. В. Барсук // Економіка і суспільство. Вип. 10, 2017. – С. 83-88.